

prebivalstva. Obalna mesta pa na srečo niso doživela usode drugih istrskih mest v notranjosti, ki so po odhodu domačinov opustela, saj je slovenska vlada usmerila na obalno območje močan kolonizacijski tok, s katerim so mesta na novo zaživela.

Po zgodovinskem prikazu referatov je potekala razprava. S svojimi mnenji so se razpravi pridružili posamezniki, ki so bili sami protagonisti obravnavanih dogodkov. Vse to pa je dalo tribuni nov čar in dimenzijo. Na žalost pa na tribuni ni bilo predstavnikov italijanske manjšine, ki bi lahko dopolnili zgodovinski spomin.

Iztok Škornik

**RAZSTAVA: "OHRANITEV IN RENATURACIJA
ŠKOCJANSKEGA ZATOKA"**

"Človek uničuje biološko raznovrstnost 'svojege planeta. Tako siromaši in poenostavlja tudi svoje okolje: s tem, da iztreblja občutljive rastlinske in živalske vrste, krči genski sklad neke pokrajine. S tem pa, ko uničuje in spreminja številne ekosisteme in njihovo floro in favno - mlake, potoke, obrežja, močvirja.... - razbija pisano mozaično podobo pokrajine in jo spreminja v kulturno stepto ali betonsko puščavo. Taki posegi so velikokrat nepopravljivi; ne dovolimo, da se to zgodi Škocjanskemu zatoku, nekoč modremu zrcalu koprške vedute." S temi besedami v razmislek zaključujeta avtorja razstave "Ohranitev in renaturacija Škocjanskega zatoka", Borut Mozetič in Tihomir Makovec, s katero smo se prvič srečali v mesecu juliju, v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru, v času ko to pišem, pa je končala svoje poslanstvo tudi v Kulturno informacijskem centru (KIC) Križanke v Ljubljani. V prihodnje jo torej lahko pričakujemo tudi v drugih večjih mestih Slovenije.

Razstava je plod dolgoletnih prizadevanj naravovarstvenikov, ornitologov in vseh tistih, ki so se dolga leta zavzemali za ohranitev Škocjanskega zatoka pri Koprutega tako edinstvenega močvirja v Sloveniji. Razstava je predlog Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije za zaščito omenjenega predela ob obali in prvi projekt Sklada za naravo Slovenije, ki je s pomočjo ministrstva za kulturo in drugih organizacij, razstavo tudi finančno podprl.

Na več kot 80 fotografijah s kratkimi a vsebinko bogatimi teksti večjega formata nam avtorji fotografij predstavljajo ekološki pomen zatoka, posege vanj in posledice le-teh, naravovarstvena prizadevanja in pa predlog ohranitve in renaturacije zatoka, ki predlaga takojšnjo zaustavitev nadaljnega zasipavanja obstoječih vodnih površin, zakonsko zavarovanje celotnega še obstoječega območja, odkup in najem določenih površin za naravni rezervat, sanacijo in renaturacijo lagune, vodotokov, ureditev za zaščito predleganega območja, ki bo poudarila ekološko, estetsko in vzgojnoizobraževal-

no vrednost rezervata ter postavitev opazovalnic in informacijskega centra z vsemi urejenimi krožnimi učnimi potmi.

Ob in po prvem odprtju omenjene razstave v Kopru se je pričela tudi akcija zbiranja podpisov za zaščito Škocjanskega zatoka in traja še danes. S predstavitvijo razstave javnosti in podpisovanjem peticije, so se razvnele številne polemike po dnevnem časopisju, v različnih radiskih oddajah in na slovenski TV, pa tudi v sosednji Italiji so omenjenemu dogodku namenili deček pozornosti v dnevniku *Il Piccolo*. Nepopuščanje naravovarstvenikov in zaščitnikov narave je samoumevno dejanje, nikakor pa tega ne gre spregledati občinskim oblastem in "podjetnim" posameznikom, ki potrebe za zaščito ne razumejo oziroma je nočejo razumeti, zato tudi ni čudno, da je prišlo tudi do razglasitve intervencijskega zakona o zaščiti Škocjanskega zatoka za dobo enega leta, s strani kulturnega ministra - tudi ta je po tej razglasitvi moral požreti marsikakšen grenak očitek slovenskih "strokovnjakov" pozidave in vsesplošnega ljudskega blagora. To, da so omenjeni intervencijski zakon koprski občinski možje sprejeli z vso neresnostjo, govori dejstvo, da se zasipalna dela v zatoku nadaljujejo. Razstava je svoj namen vsekakor uresničila, morda celo preseгла. Slovenska javnost je na nogah, naravovarstveniki slavijo prvo bitko. Pri vsem tem pa si občinski možje pulijo lase, grozijo s tožbami, obtožujejo vsevprek, ... minister Pelhan pa nič.

Čestitati je seveda treba vsem, ki so pri projektu sodelovali, še posebej kolegoma B. Mozetiču in T. Makovcu, ki sta v razstavo in projekt vložila precej truda in dela. Kako pa bo s Škocjanskim zatokom v prihodnje, bo pokazal čas in morda se bo zganil tudi minister Jazbinšek, kateremu je vseeno če obmorski lan malo prestavimo.

**Boris Gombač: TRST - TRIESTE - DVE IMENI,
ENA IDENTITETA: sprehod čez historiografijo o
Trstu 1719 - 1980. Narodni muzej Ljubljana, ZTT,
Ljubljana, 1993, 181 strani.**

Sredi Trsta, na veličastni palači, se vleče napis: "Nova doba je ponovno zgradila oboke, kjer je pedeset let potekal boj med meščani in tujcem." Kot "meščani" so mišljeni Italijani in kot "tujci" Slovenci. To je eden izmed redkih vidnih znakov, ki jih je zgodovina tržaških narodnih odnosov vtisnila v videz mesta, a obstaja še veliko drugih, globljih in teže zaznavnih pechatov, ki so se vtisnili v prebivalce, tako Slovence kot Italijane.

O tej zaznamovanosti govori knjiga Borisa Gombača "Trst-Trieste dve imeni, ena identiteta; sprehod čez historiografijo o Trstu 1719-1980", ki je na 180 straneh letos izšla v sozaložbi ljubljanskega Narodnega muzeja in Tržaške založbe.